

0-6 Yaş Dönemi Çocuk Ruhsal Gelişimi ve Ruh Sağlığı

Aileler ve Öğretmenler için Rehber

Editörler

Eyüp Sabri ERCAN
Öznur BİLAÇ
İpek PERÇİNEL
Ali Evren TUFAN
Meryem Özlem KÜTÜK
Hasan KANDEMİR

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığının bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-298-9	Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN
Kitap Adı 0-6 Yaş Dönem Çocuğu Ruhsal Gelişimi ve Ruh Sağlığı	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Editörler Eyüp Sabri ERCAN ORCID iD:0000-0002-9844-8342 Öznur BİLAÇ ORCID iD:0000-0001-8369-6215 İpek PERÇİNEL ORCID iD:0000-0002-6807-655X Ali Evren TUFAN ORCID iD:0000-0001-5207-6240 Meryem Özlem KÜTÜK ORCID iD:0000-0002-2918-7871 Hasan KANDEMİR ORCID iD:0000-0002-1138-4973	Yayıncı Sertifika No 47518 Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık Bisac Code PSY004000 DOI 10.37609/akya.2727

Kütüphane Numarası

0-6 Yaş Dönem Çocuğu Ruhsal Gelişimi ve Ruh Sağlığı / editörler : Eyüp Sabri Ercan,
Öznur Bilaç, İpek Perçinel [ve başkaları...].
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
482 s. : tablo. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253992989
1. Psikoloji.

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşurmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve ihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Sevgili anne, babalar, bakım verenler ve okul öncesi dönem öğretmenleri;

Bu kitap birden fazla uzman tarafından, güvenilir bilgilerin olduğu 0-6 yaş dönemi çocukların ruhsal gelişim süreçleri ve oluşabilecek duygusal davranışsal sorunları sizlerin de anlayabileceğini düşündüğümüz bir dilde bilimsel temelde özenle hazırlandı. Yılların verdiği mesleki birikimlerimizi de katarak sizlerin aklınıza gelebilecek sorulara yanıt vermeye çalıştık. Umarız ki geleceğimiz olan çocuklarımızın siz sevgili aileleri ve öğretmenleri için faydalı bir kaynak olarak hayatınıza dokunur.

Editör Ekibi

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri.....	1
	<i>Hande ŞİRİN</i>	
Bölüm 2	Bebeklerde Uyku ve Eğitimi	13
	<i>Songül DERİN</i>	
Bölüm 3	Bebek ve Küçük Çocuklarda Beslenme ve Aile Tutumları	23
	<i>Canem KAVURMA</i>	
Bölüm 4	Annelik Hüznü, Gebelik ve Lohusalık Depresyonu	39
	<i>Aslı SÜRER ADANIR</i>	
Bölüm 5	Küçük Çocuklarda Uyku ve İlişkili Sorunlar Nasıl Yönetilir?	45
	<i>Necati UZUN</i>	
Bölüm 6	Küçük Çocuklarda Beslenme ve İlişkili Bozukluklar, Aile Tutumları Nasıl Olmalıdır?.....	57
	<i>Hatice ÜNVER</i>	
Bölüm 7	Tuvalet Eğitimi	67
	<i>Özge GİZLİ ÇOBAN</i>	
Bölüm 8	Küçük Çocuklarda Uygun Sınır Koyma Teknikleri	75
	<i>Arif ÖNDER</i> <i>Zehra Ece RANDA</i>	
Bölüm 9	Küçük Çocuklarda Oyuncak Seçimi Nasıl Olmalıdır?	85
	<i>Hatice ALTUN</i>	
Bölüm 10	Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Normal Gelişim ve Zekâ	97
	<i>Aziz KARA</i>	

- Bölüm 11 Çocuklarda Duygusal Zekâ Geliştirici Aktiviteler Nelerdir?105
Begüm ŞAHBUDAK
- Bölüm 12 Çocuğunuzla Yaşadığınız Çatışmalarda Neler
Yapabilirsiniz, Uygun İletişim Nasıl Olmalıdır?..... 115
Nilfer ŞAHİN
Damla BALKAN ERDOĞAN
- Bölüm 13 Özgüven Sorunu Olan Küçük Çocuğa Yaklaşım
Nasıl Olmalıdır?.....123
Gamze YAPÇA KAYPAKLI
- Bölüm 14 Küçük Çocuklarda Davranışsal
Sorunların Görülmesinin Nedenleri Nelerdir?.....129
Fatih Hilmi ÇETİN
- Bölüm 15 Öfke Nöbetine ve Tutturmalara Yaklaşım 139
Ahmet BÜBER
- Bölüm 16 Kardeş Rekabeti ve Kıskançlığını Nasıl Yönetirim? 151
Merve AKTAŞ TERZİOĞLU
- Bölüm 17 Pika Nedir, Küçük Çocuklarda Hangi Durumlarda
Görülür ve Nasıl Davranılmalıdır? 157
Esra HOŞOĞLU
- Bölüm 18 Tırnak Yiyen Çocuğa Nasıl Davranmalıyım?..... 165
Hasan Akın TAHILLIOĞLU
- Bölüm 19 Parmak Emen Çocuğuma Nasıl Yaklaşmalıyım?..... 175
Ayça HAMDOOĞLU YALÇIN
- Bölüm 20 Küçük Çocuklarda Saç Yolma ve Yeme
Davranışı Nedenleri Nedir? Neler Yapmalıyım? 181
Pelin ÜNAL VARİŞ
- Bölüm 21 Diş Gıcırdatma Nedir? Nasıl Davranmalıyım?.....195
Sadettin Burak AÇIKEL

Bölüm 22	Çocuğa Evlat Edinildiği Ne Zaman ve Nasıl Anlatılmalı?.....	201
	<i>Özlem ÖNEN</i>	
Bölüm 23	Boşanma ve Çocuk.....	221
	<i>Seda AYBÜKE SARI</i>	
Bölüm 24	Aile Üyelerinden Birinin Hastalığı ve Kaybı Küçük Çocuklara Nasıl Anlatılır?	227
	<i>Gülen GÜLER AKSU</i>	
Bölüm 25	Sünnet Olacak Çocuğa Yaklaşım	235
	<i>Yetiş İŞILDAR</i>	
Bölüm 26	Çocukluk Çağı Mastürbasyonu Nedir? Mastürbasyon Yapan Çocuğa Nasıl Davranılmalıdır?.....	243
	<i>Fırat HAMİDİ</i>	
Bölüm 27	Yuvaya ve Okula Başlama Süreci Nasıl Yönetilir?.....	251
	<i>Hande AYRALER TANER</i>	
Bölüm 28	Çocuğumun Yatağını ve Odasını Ne Zaman ve Nasıl Ayırabilirim?	259
	<i>Fethiye KILIÇASLAN</i>	
Bölüm 29	Küçük Çocuklarda Özgüven Nasıl Geliştirilir?	265
	<i>Ferhat YAYLACI</i>	
Bölüm 30	Okul Korkusu ve Okul Reddi İlgili Yaşanan Güçlükler Nasıl Yönetilir?	273
	<i>Meryem Özlem KÜTÜK</i>	
Bölüm 31	Okul Öncesi Dönem Çocuğu Akran İlişkileri Nasıl Olmalıdır, Bu Dönemde Akran Zorbalığı Nasıl Yönetilir?	281
	<i>Sena AKSOY</i>	
Bölüm 32	Hasta Olan Çocuğa Hastalığı Nasıl Anlatılır, Çocuğa Nasıl Davranılmalıdır?	293
	<i>Barış GÜLLER</i>	

Bölüm 33	Televizyon, Tablet, Akıllı Telefon Kullanımının Küçük Çocuklarda Bilişsel ve Duygusal Gelişim Üzerine Etkileri Nelerdir, İnternet Ortamındaki Tehlikelerden Küçük Çocuğumu Nasıl Korumalıyım?	301
	<i>Çilem BİLGİNER</i>	
Bölüm 34	Küçük Çocuklarda İkinci Dilin Ne Zaman Öğretilmesi Uygundur?	313
	<i>Joanna Maria KIYAK</i>	
Bölüm 35	Küçük Çocuklara Cinsel Bilgi Nasıl Verilir?	321
	<i>Asiye ARICI GÜRBÜZ</i>	
Bölüm 36	Küçük Çocuklarda Konuşma ile İlgili Bozukluklar Nelerdir ve Nasıl Davranılmalıdır?	333
	<i>Gül ÜNSEL BOLAT</i>	
Bölüm 37	Okul Öncesi Dönemde Görülen Korkular ve Kaygı Bozuklukları Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalı?	343
	<i>Şafak ERAY ÇAMLI</i>	
Bölüm 38	Okul Öncesi Dönemde Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu.....	353
	<i>Aylin Deniz UZUN ÇAKIR</i>	
Bölüm 39	Okul Öncesi Dönemde Karşıt Olma Karşı Gelme Bozukluğu	359
	<i>Ömer BAŞAY</i>	
Bölüm 40	Okul Öncesi Dönemde Davranım Bozukluğu Belirtileri Nelerdir ve Aileler Nasıl Davranmalıdır?	367
	<i>Bedia Sultan ÖNAL</i>	
Bölüm 41	Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Depresyon Belirtileri Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalıdır?	375
	<i>Burcu AKIN SARI</i>	

- Bölüm 42 Okul Öncesi Dönem Çocuğunda İdrar Kaçırma ve Kaka Kaçırma Durumunda Neler Yapılmalı? 383
Bürge KABUKÇU BAŞAY
- Bölüm 43 Çocuğuma Zihinsel Engelli Tanısı Konuldu, Neler Yapmalı, Nasıl Davranmalıyım?..... 391
Yakup DOĞAN
- Bölüm 44 Okul Öncesi Dönemde Otizm Spektrum Bozukluğ u Belirtileri Nelerdir? 399
Ümit IŞIK
- Bölüm 45 Okul Öncesi Dönemde Tik Bozukluğ u Belirtileri Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalıdır? 413
Yekta ÖZKAN
- Bölüm 46 Küçük Çocuklarda Takıntılar Neden Olur? Nasıl Yaklaşılmalıdır? 423
Mehmet KARADAĞ
- Bölüm 47 Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Seçici Konuşmazlık (Selektif Mutizm) Olduğ unda Neler Yapılmalı? 427
Gözde YAZKAN AKGÜL
- Bölüm 48 Okul Öncesi Dönem Çocuğuna Vücuduyla İlgili Özel Bölgeleri Nasıl Anlatılmalı?..... 435
Tuğçe CANOL ÖZBEK
- Bölüm 49 Salgın ve Afet Gibi Olağ anüstü Durumlarda Çocuğ uma Nasıl Davranmalıyım?..... 445
Miray ÇETİNKAYA
- Bölüm 50 Okul Öncesi Dönemde Çocuğ umu Hangi Durumlarda Bir Çocuk Psikiyatri Uzmanına Götürmeliyim? 451
Mehmet Akif CANSIZ
- Bölüm 51 Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Uygulanan Psikolojik Müdahale Yaklaşımları 459
Zulal TÖRENLİ KAYA

YAZARLAR

Doç. Dr. Aslı SÜRER ADANIR

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Dr. Öğr. Üyesi Gözde YAZKAN AKGÜL

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Sena AKSOY

Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi,
Çocuk ve Ergen Psikiyatri Kliniği

Doç. Dr. Gülen GÜLER AKSU

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi AD.

Doç. Dr. Hatice ALTUN

Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve
Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Sadettin Burak AÇIKEL

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Bürge KABUKÇU BAŞAY

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Ömer BAŞAY

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Çilem BİLGİNER

Avrasya Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Doç. Dr. Gül ÜNSEL BOLAT

Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Çocuk ve
Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Ahmet BÜBER

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Mehmet Akif CANSIZ

Manisa Şehir Hastanesi Çocuk ve
Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Aylin Deniz UZUN ÇAKIR

Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
ve Ergen Psikiyatrisi AD.

Doç. Dr. Şafak ERAY ÇAMLI

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı AD.

Doç. Dr. Fatih Hilmi ÇETİN
Diamind Zihin Akademisi

Uzm. Dr. Miray ÇETİNKAYA
Özel Muayenehane

Doç. Dr. Özge GİZLİ ÇOBAN
Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı AD.

Dr. Öğr. Üyesi Songül DERİN
İstanbul Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi
Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Yakup DOĞAN
Özel Muayenehane

Uzm. Dr. Damla BALKAN ERDOĞAN
Kocaeli Şehir Hastanesi, Çocuk ve
Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Barış GÜLLER
Dörtçelik Çocuk Hastanesi, Çocuk ve
Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Asiye ARICI GÜRBÜZ
Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Hastalıkları Hastanesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Polikliniği

Uzm. Dr. Fırat HAMİDİ
İstanbul Sağlık ve Teknoloji
Üniversitesi, Özel Muayenehane Ofisi

Dr. Öğr. Üyesi Esra HOŞOĞLU
Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Ümit IŞIK
Ümit Işık Akademi

Uzm. Dr. Yetiş IŞILDAR
Özel Muayenehane

Dr. Öğr. Üyesi Aziz KARA
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri
Üniversitesi, Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Mehmet KARADAĞ
Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Gamze YAPÇA KAYPAKLI
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Canem KAVURMA
SBÜ, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları
ve Cerrahisi Eğitim Araştırma
Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi
Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Zulal TÖRENLİ KAYA
Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Fethiye KILIÇASLAN
Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Joanna Maria KIYAK
Varşova Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Meryem Özlem KÜTÜK
Başkent Üniversitesi Adana Dr. Turgut
Noyan Uygulama ve Araştırma Merkezi,
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi AD.

Dr. Öğr. Üyesi Bedia Sultan ÖNAL
Giresun Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Çocuk ve
Ergen Ruh Sağlığı Hastalıkları AD.,

Doç. Dr. Arif ÖNDER

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Özlem ÖNEN

Özel Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Tuğçe CANOL ÖZBEK

Kars Harakani Devlet Hastanesi, Çocuk
ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Yekta ÖZKAN

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri
Üniversitesi Hastanesi, Çocuk ve Ergen
Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Zehra Ece RANDA

SBÜ Antalya Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi
Kliniği

Prof. Dr. Burcu AKIN SARI

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Seda AYBÜKE SARI

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
AD.

Uzm. Dr. Begüm ŞAHBUDAK

Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi
Kliniği

Doç. Dr. Nilfer ŞAHİN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Hande ŞİRİN

SBÜ Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen
Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Hasan Akın TAHİLLİOĞLU

İzmir Çiğli Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Çocuk Psikiyatrisi Kliniği

Doç. Dr. Hande AYRALER TANER

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
AD.

**Dr. Öğr. Üyesi Merve AKTAŞ
TERZİOĞLU**

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Necati UZUN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram
Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Hatice ÜNVER

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Pelin ÜNAL VARIŞ

Bariş Ruh ve Sinir Hastalıkları
Hastanesi

**Arş. Gör. Dr. Ayça HAMDOOĞLU
YALÇIN**

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Tıp
Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Ferhat YAYLACI

Bursa Dörtçelik Çocuk Hastanesi,,
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği

BÖLÜM 26

Çocukluk Çağı Mastürbasyonu Nedir? Mastürbasyon Yapan Çocuğa Nasıl Davranılmalıdır?

Fırat HAMİDİ¹

GİRİŞ

Çocukluk çağı mastürbasyonu (ÇÇM), ergenlik öncesi dönemde başlayan, çocuklarda ve bebeklerde görülen, cinsel bölgeye dokunma ve sürtünme ile uyarılma davranışı olarak tanımlanır.

Büyüme ve gelişme, hem dış dünyayı hem de kendi bedenini keşfetmeyi içerir. Çocuğun bedenini keşfi ise dokunma ile olmaktadır. Dokunma özel bölgeleri içerdiğinde çocuklarda ham ve ayrılmamış bir uyarılma- gevşeme döngüsüne neden olur. Bu döngü davranışın yinelenmesini kolaylaştırır. Olağan gelişim sürsünce çocukların dış dünyaya yönelimi arttıkça bu davranış ve yol açtığı tepkiler ergenlik döneminde canlanmak üzere unutulmaktadır. Ancak özellikle ihmal edilen, duygusal yoksunluk yaşayan, kaygılı, endişeli çocuklarda, bu davranış kolayca gerilemeyebilir.

GÖRÜLME YAŞI VE SIKLIĞI

Çocukluk çağı mastürbasyonu; hemen hemen her yaşta karşımıza çıkabilir. Çok erken dönemde, 2 aylık bebeklerde davranışın gözlemlendiği, hatta rahim içinde bile bu davranışların tespit edildiğine dair bilimsel çalışmalar bulunmaktadır. Ergenlik dönemi ve sonrasındaki mastürbasyon davranışları ise bu tanımlama içerisinde yer almamaktadır.

¹ Uzm. Dr., İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, Özel Muayenehane Ofisi, firathamidi@gmail.com
ORCID iD: 0000-0003-2061-5160

Ebeveyn rehberliği, eğitimi ve davranış değişikliği araçlarıyla birlikte sakinleştirici ilaçların faydalı olduğu görülmektedir. Mastürbasyon davranışı erken başlayan, uzun süren, dikkati kolayca dağıtılamayan çocukların ebeveynlerince çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları polikliniklerine getirilmeleri önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Ağır, M., Çakmak, S., Seydaoğlu, G., Arıcı Gürbüz, A., Avcı, A. (2020). "Parent attitudes and other comorbid behavioral problems in masturbating children". *Cukurova Medical Journal*, 45: 257-265.
2. Ajlouni, H. K., Daoud, A. S., Ajlouni, S. F., Ajlouni, K. M. (2010). Infantile and early childhood masturbation: Sex hormones and clinical profile. *Ann Saudi Med*, 30(6):471-474.
3. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. 5.Edition, Arlington, VA: Author; 2013.
4. Aras, S., Semin, S., Gunay, T ve ark. (2007) Sexual attitudes and risk-taking behaviors of high school students in Turkey. *J Sch Health*, 77(7):359-366.
5. Casteels, K., Wouters, C., Van Geet, C., Devlieger, H. (2004) Video reveals self-stimulation in infancy. *Acta Paediatr*, 93:844-846.
6. Chiesa, A., Goldson, E. (2017). Child sexual abuse. *Pediatrics in Review*, 38, 105.
7. Cicero, F. R. (2019). Shaping Effective Masturbation in Persons with Developmental Disabilities: A Review of the Literature. *Sexuality and Disability*, 37(1), 91-108. <https://doi.org/10.1007/s11195-018-9551-y>
8. Coskun, M., Karakoc, S., Kircelli, F., Mukaddes, N. M. (2009). Excessive masturbation in a young girl: a rare presentation of temporal lobe epilepsy. *Eur J Pediatr*, 156(3):249.
9. Couper, R. T., Huynh, H. (2002). Instructive Case Female masturbation masquerading as abdominal pain. *J. Paediatr. Child Health*, 38(2): 199-200.
10. Dağ, P., Güler Aksu, G. (2020). "Childhood masturbation behavior: symptom or disorder?". *Cukurova Medical Journal*, 45: 963-970.
11. Dhaher, S., Sharquie, K., Al Hamdi, K., & Noaimi, A. (2020). Clinical Descriptive Study of Masturbatory Behavior Among Infants and Preschool Children: A Recent Observation From Iraq. *Cureus*, 12(12), e11819. <https://doi.org/10.7759/cureus.11819>
12. Fernandez, V. R., Cajal, C. L. (2016). In utero gratification behaviour in male fetus. *Prenatal Diagnosis*, 36, 985-986.
13. Franic, T., Franic, I. U. (2011). Infantile masturbation—Exclusion of severe diagnosis does not exclude parental distress-Case report. *Psychiatria Danubina*, 23, 398-399.
14. Gunduz, S., Usak, E., Yuksel, C. N. (2015). Early childhood masturbation. *Medical Journal of Islamic World Academy of Sciences*, 23(2), 59-62.
15. Hansen, J. K., Balslev, T. (2009). Hand activities in infantile masturbation: a video analysis of 13 cases. *Eur J Paediatr Neurol*, 13(6):508-510.
16. Jan, M. M., Al Banji, M. H., Fallatah, B.A. (2013). Long-term outcome of infantile gratification phenomena. *Can J Neurol Sci*, 40(3):416-419.
17. Kellogg, N. D. (2009). Clinical report-The evaluation of sexual behaviors in children. *Pediatrics*, 124, 992-998.
18. Kul, M., Baykan, H., Kandemir, H. (2014). A Case of Excessive Masturbation Treated with Aripiprazole. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 24:1, 93-96.
19. Lindblad, F., Gustafsson, P. A., Larsson, I ve ark. (1995). Preschoolers' sexual behavior at day-care centers: an epidemiological study. *Child Abuse Negl*, 19(5):569-577.
20. Mallants, C., Casteels, K. (2008). Practical approach to childhood masturbation-a review. *Eur J Pediatr*, 167(10):1111- 1117.

21. Nechay, A., Ross, L. M., Stephenson, J. B. ve ark (2004). Gratification disorder (“infantile masturbation”): a review. *Arch Dis Child*, 89(3):225-226.
22. Omranifard, V., Najafi, M., Sharbafchi, M. R., Emami, P., Maracy, M. (2013). Risperidone as a treatment for childhood habitual behavior. *J Res Pharm Pract*, 2(1):29-33.
23. Otaigbe, B. E. (2008). Infantile masturbation in an African female: Is this a justification for female genital cutting. *World Journal of Pediatrics*, 4, 148-151.
24. Özakar, S., Gözen, D. (2012). Erken çocukluk döneminde masturbasyon sorunu olan çocuğa hemşirelik yaklaşımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 113-122.
25. Pandurangi, A., Pandurangi, S., Mangalwedhe, S., Mahadevaiah, M. (2016). Gratification behavior in a young child: Course and management. *Journal of the Scientific Society*, 43, 48-50.
26. Phillips, D. F., Seshia, S. S. (2013). Gratification, masturbation or paroxysmal hyperkinetic motor syndrome of infancy? *The Canadian journal of neurological sciences. Le journal canadien des sciences neurologiques*, 40(3), 278-279.
27. Realmuto, G. M., Ruble, L. A. (1999). Sexual behaviors in autism: problems of definition and management. *J Autism Dev Disord*, 29(2):121-127.
28. Röddö, P., Hellberg, D. (2013). Girls who masturbate in early infancy: diagnostics, natural course and a long-term followup. *Acta Paediatr*, 102(7):762-766.
29. Santtila, P., Mokros, A., Hartwig, M., Varjonen, M., Jern, P., Witting, K., . . . Sandnabba, N. K. (2010). Childhood sexual interactions with other children are associated with lower preferred age of sexual partners including sexual interest in children in adulthood. *Psychiatry Research*, 175, 154-159.
30. Sarı, S., Uzun Çiçek, A. (2020). Çocukluk Çağı Mastürbasyonu Tanılı Olguların Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 14 (6), 500-506. DOI: 10.12956/tchd.709047.
31. Shuper, A., Mimouni, M. (1995). Problems of differentiation between epilepsy and non-epileptic paroxysmal events in the first year of life. *Arch Dis Child*, 1995;73:342-344. Mixed type masturbation: a case report.
32. Tashakori, A., Safavi, A., Neamatpour, S. (2017). Lessons learned from the study of masturbation and its comorbidity with psychiatric disorders in children: The first analytic study. *Electronic physician*, 9(4), 4096-4100. <https://doi.org/10.19082/4096>.
33. Türkbay, T., Doruk, A., Erman, H., Söhmen, T. (2000). Obsesif kompulsif bozukluğun belirti dağılımının ve komorbiditesinin çocuk ve ergenler ile erişkinler arasında karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri*, 3:86-91.
34. Türkbay, T. (2007). Çocukluk çağı masturbasyonu. A Aysev, Y Işık Taner (Editöryel.), Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Ankara, Golden Print, (ss.745-752).
35. Unal, F. (2000'a). Predisposing factors in childhood masturbation in Turkey. *Eur J Pediatr*, 159(5):338-342.
36. Unal, F. (2000b). The clinical outcome of childhood masturbation. *Turk J Pediatr*, 42(4):304-307.
37. Wilkinson, B., John, R. M. (2018). Understanding Masturbation in the Pediatric Patient. *Journal of pediatric health care: official publication of National Association of Pediatric Nurse Associates & Practitioners*, 32(6), 639-643.
38. Wolf, D. S., Singer, H. S. (2008). Pediatric movement disorders: an update. *Curr Opin Neurol*, 21(4):491-496.
39. World Health Organization. (2004). International statistical classification of diseases and related health problems (Vol. 1). Geneva: World Health Organization.
40. Yang, M. L., Fullwood, E., Goldstein, J., Mink, J. W. (2005). Masturbation in infancy and early childhood presenting as a movement disorder: 12 cases and a review of the literature. *Pediatrics*, 116(6):1427-1432.
41. Yorbık, Ö., Mutlu, C. (2016). Çocukluk Çağı Mastürbasyonu. *Turk J Child Adolesc Ment Health*, (23):59-66.